

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 95 0 P 060481 20 Rev
Banjaluka, 10.03.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužilaca J.B. iz S. i M.T.G. iz S., koje zastupa punomoćnik M.K., advokat iz S., protiv tuženog JZU Institut, RC T, koga zastupaju punomoćnici D.K. i B.M., advokati Zajedničke advokatske kancelarije K i M iz B.L., radi vraćanja nepokretnosti, odlučujući o reviziji tužilaca izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Trebinju broj 95 0 P 060481 20 Gž od 10.07.2020. godine, na sjednici održanoj dana 10.03.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Trebinju broj 95 0 P 060481 19 P od 30.12.2019. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužilaca da se naloži tuženom da oslobodi nekretnine u suvlasništvu tužilaca upisane u zemljišnoknjižnom ulošku broj 3321 KO SP T., što u naravi čini parcela označena brojem 2433/1 neplodno, površine 1068 m², kuće i dvorišta označeno brojem 2433/2 površine 76 m² i kuće i dvorišta označeno brojem 2433/3, površine 163 m², odnosno da iste oslobode od svojih stvari i preda u posjed i slobodno raspolaganje tužiocima i da im naknadi troškove postupka u roku od 30 dana od dana dostavljanja presude i pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Obavezani su tužioci da tuženom naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 3.292,90 KM u roku od 30 dana i pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Trebinju broj 95 0 P 060481 20 Gž od 10.07.2020. godine, žalba tužilaca je odbijena i presuda Osnovnog suda u Trebinju broj 95 0 P 060481 19 P od 30.12.2019. godine, potvrđena.

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova za sastav odgovora na žalbu.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobijaju tužioci, iz razloga pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužilaca da im tuženi vrati u posjed nepokretnosti bliže označene u izreci prvostepene presude.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da su tužioci upisani kao suvlasnici nekretnina u zk. ulošku broj 3321 KO SP T., označenih kao k.č. broj 2433/1, neplodno površine 1068 m², k.č. broj 2433/2 kuća i dvorište, površine 75 m² i k.č. broj 2433/3 kuća i dvorište, površine 163 m², te da su upisani i kao suposjednici navedenih nekretnina u posjedovnom listu broj 1746/4 KO T. 1; da se tuženi nalazi u posjedu nekretnine označene kao k.č. broj 2433/3, odnosno poslovnom prostoru sagrađenom na navedenom zemljištu površine od 133 m², na osnovu ugovora o zakupu na neodređeno vrijeme zaključenog pod brojem ... od 15.04.1998. godine između opštine T. kao zakupodavca i tuženog kao zakupca; da je pravosnažnim rješenjem Narodnog odbora Opštine T., Komisije za nacionalizaciju broj ... od 31.01.1960. godine utvrđeno da je sa danom 26.12.1958. godine nacionalizovana i postala društvena svojina poslovna zgrada koja ima samo prizemlje, upisana u zemljišnoj knjizi u zk. ul. broj 182, k.č. broj 2433/2 KO T. i da će se upisati u zemljišnoj knjizi kao društvena svojina.

Takođe je prvostepeni sud iz nalaza vještaka geometra M.F. utvrdio da je parcela označena kao k.č. broj 2433/3 KO T. nastala cijepanjem katastarske čestice broj 2433/2, 1962. godine, te da je prije cijepanja površina parcele označene kao k.č. br. 2433/2 iznosila 250 m², a nakon cijepanja su nastale dvije parcele i to. k.č. 2433/3 površine 163 m², u naravi poslovni objekat koji se sastoji od dva prostora i to kovačnice i vunovlačare i parcela broj 2433/2 kao ostatak dvorišta površine 76 m².

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud zaključuje da je prema pravosnažnom rješenju Narodnog odbora Opštine T., Komisije za nacionalizaciju broj ... od 31.01.1960. godine, predmetna nekretnina označena kao k.č. broj 2433/3 postala društvena (državna) svojina u postupku nacionalizacije, na osnovu Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta ("Službeni list FNRJ", broj 52/58, dalje: ZNNZGZ), pa činjenica što nacionalizacija nije provedena u zemljišnim knjigama nema uticaja na pravne posljedice nacionalizacije, jer prema odredbi člana 33. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 6/80 i 36/90 i „Službeni glasnik RS“ broj 38/03, u daljem tekstu: ZOSPO), koji odgovara odredbi člana 24. sada važećeg Zakona o stvarnim pravima ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 124/08, 58/09, 95/11, 60/15 i 107/19, dalje: ZSP), upis u zemljišne knjige nema konstitutivni karakter, već deklaratorni, što znači da je država postala vlasnik ove nekretnine momentom stupanja na pravnu snagu zakona na osnovu kojeg je postala vlasnik, tako da tužioci nemaju aktivnu legitimaciju u predmetnom postupku da traže predaju u posjed nepokretnosti označene kao k.č. broj 2433/3, jer nisu ispunjeni uslovi iz odredbe čl. 126. st. 1. i 127. st.1. ZSP, slijedom čega je odbio tužbeni zahtjev tužilaca.

Drugostepeni sud je prihvatio pravilnim činjenično utvrđenje i pravne zaključke prvostepenog suda, te je žalbu tužilaca odbio i prvostepenu presudu potvrdio temeljem odredbe člana 226. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Pobijana presuda je pravilna i revizijom se ne dovodi u sumnju.

Tužiocima svoj zahtjev temelje na tome da su suvlasnici nekretnina u zk. ulošku broj 3321 KO SP T., označenih kao k.č. broj 2433/1, neplodno površine 1068 m², k.č. broj 2433/2 kuća i dvorište, površine 75 m² i k.č. broj 2433/3 kuća i dvorište, površine 163 m², te da su upisani i kao suposjednici navedenih nekretnina u posjedovnom listu broj 1746/4 KO T. 1, temeljem čega od tuženog traže predaju u posjed istih.

Tuženi je osporavao zahtjev tužilaca tvrdnjama da se nalazi u zakupu nekretnine označene kao k.č. 2433/3, KO T., na osnovu ugovora o zakupu na neodređeno vrijeme zaključenom dana 15.04.1998. godine između opštine T. kao zakupodavca i tuženog kao zakupca, ali ne i ostalih nekretnina, te da tužiocima nisu vlasnici istih, jer se radi o nepokretnosti koje su po sili zakona postale društvena/državna svojina po osnovu nacionalizacije, ali da rješenje o nacionalizaciji nije provedeno u javnim evidencijama nepokretnosti.

Odredbom čl. 127. st. 1. ZSP propisano je da vlasnik, da bi ostvario pravo na vraćanje stvari, mora dokazati da je stvar koju zahtijeva njegova svojina i da se stvar nalazi u državi tuženog.

Dakle, po odredbama materijalnog prava, na tužiocima je teret dokazivanja ovih pravno relevantnih činjenica.

Iz činjeničnog utvrđenja nižestepeni sudovi proizlazi da je pravosnažnim rješenjem Narodnog odbora Opštine T., Komisije za nacionalizaciju broj ... od 31.01.1960. godine utvrđeno da je sa danom 26.12.1958. godine nacionalizovana i postala društvena svojina poslovna zgrada koja ima samo prizemlje, upisana u zemljišnoj knjizi u zk. ul. broj 182, k.č. broj 2433/2 KO T. i da će se upisati u zemljišnoj knjizi kao društvena svojina, da je parcela označena kao k.č. broj 2433/3 KO T. nastala cijepanjem katastarske čestice broj 2433/2, 1962. godine, te da je prije cijepanja površina parcele označene kao k.č. br. 2433/2 iznosila 250 m², a nakon cijepanja su nastale dvije parcele i to k.č. 2433/3 površine 163 m², u naravi poslovni objekat koji se sastoji od dva prostora i to kovačnice i vunovlačare i parcela broj 2433/2 kao ostatak dvorišta površine 76 m².

Takođe, iz nalaza vještaka geodetske struke i rješenja Opštinskog suda u Trebinju broj Dn-1033/1964 od 12.09.1964. godine, proizlazi da su rješenjem Odjeljenja za finansije broj ... od 23.04.1959. godine nacionalizovane parcele k.č. 2430 (vrt B. u pov. 118 m²), 2433/1 (neplodno u pov. 1068 m²), 2435/2 (krš pov. 17 m²), 2433/2 (zemljište sa kopvačnicom i dvorište pov. 76 m²) i 2433/3 (zemljište pod vunovlačarom pov. 163 m²), zbog čega je u zk. ulošku 182. i naložena dioba zemljišnoknjižnog tijela. Vještak se detaljno izjasnio o načinu postupanja po rješenjima o nacionalizaciji i da rješenja o nacionalizaciji nisu provedena u skladu sa izrekom rješenja, te da je stanje ostalo isto izuzev što je građevinsko zemljište pretvoreno u društvenu svojinu.

Kod takvog stanja činjenica, prigovorima revizije ne dovodi se u pitanje pravilnost zaključka nižestepeni sudova da tužiocima nisu vlasnici nekretnina čiju predaju u posjed traže, jer su te nepokretnosti nacionalizacijom postale društvena (sada državna) svojina na dan 26.12.1958. godine, po sili zakona, u smislu člana 8. stav 1. ZNNZGZ, kada je ovaj zakon stupio na snagu.

Pravo svojine na osnovu zakona stiće se ispunjavanjem zakonskih pretpostavki. Sticanjem prava svojine na osnovu zakona prestaju sva stvarna prava koja su do tada postojala na odnosnoj stvari, osim onih za koja je sticalac znao da postoje ili je morao znati (član 23. stav 3. ZSP).

Sticanje svojine na osnovu zakona (originarno sticanje prava svojine) postoji ako pravni sljednik svoje pravo ne izvodi iz prava svog prethodnika nego iz činjenica određenih zakonom. Zbog toga, upis prava svojine koje je stečeno na osnovu zakona, u javne evidencije nepokretnosti, nema konstitutivni, već deklaratorni karakter.

Slijedom navedenog, prelaskom navedenih nepokretnosti u društvenu svojinu prestalo pravo suvlasništva licima upisanim u zemljišnoj knjizi u momentu nacionalizacije, pa i bez obzira što u zemljišnoj knjizi nije izvršeno brisanje njihovog prava, jer su te nekretnine postale društvena svojina po samom zakonu, te kao društvena svojina nisu mogle ulaziti u ostavinsku masu nasljednika bivših suvlasnika spornih nepokretnosti, pa tako ni tužilaca.

Neosnovani su prigovori tužilaca (isticani i u žalbi) da je tuženi u odgovoru na tužbu priznao da je u posjedu spornih nepokretnosti, jer tuženi nije sporio da je u posjedu nepokretnosti označene kao k.č. 2433/3, KO T., koja predstavlja poslovni prostor od 133 m², a po osnovu ugovora o zakupu koji je zaključio sa Opštinom T. kao zakupodavcem 15.04.1998. godine, a ne i posjedu ostalih nekretnina.

Tužioci nisu dokazali da se u državini tuženog nalaze nepokretnosti koje su označene u tužbenom zahtjevu, osim nepokretnosti označene kao k.č. 2433/3, KO T. Ali, kako nisu dokazali da imaju pravo (su)vlasništva na predmetnim nekretninama, navedena činjenica nije od uticaja na donošenje drugačije odluke po tužbenom zahtjevu tužilaca koji su nižestepeni sudovi pravilno odbili.

Time, suprotno revizionim prigovorima, nije došlo do povrede prava tužilaca na nesmetano uživanje imovine u smislu odredaba Ustava Bosne i Hercegovine i Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (Prvog protokola) kojima se štiti pravo na imovinu, s obzirom na utvrđenu činjenicu da je nepokretnost koja se nalazi u posjedu tuženog, po osnovu ugovora o zakupu sa Opštinom T., postala društvena (sada: državna) svojina po sili zakona.

Prema izloženom, pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje u reviziji, a ni onih na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, zbog čega je primjenom odredbe člana 248. ZPP, revizija odbijena.

Zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 1.316,25 KM je odbijen na osnovu odredbe člana 397. stav 1. ZPP, u vezi sa članom 387. stav 1. istog zakona, obzirom da ovi troškovi nisu bili nužni za vođenje parnice, niti od značaja za zaštitu prava tuženog u postupku po ovom pravnom lijeku.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić